राहदानी नियमावली, २०६७

राहदानी ऐन, २०२४ को दफा ७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यी नियमहरूको नाम "राहदानी नियमावली, २०६७" रहेको छ ।

(२) यो नियमावली नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरि तोकिएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** बिषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-

(क) "कार्यालय" भन्नाले नियम ३ बमोजिम स्थापना गरिएको केन्द्रीय राहदानी कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ख) "नियोग" भन्नाले विदेशस्थित नेपाली राजदूतावास, नेपाली महाबाणिज्य दूतावास, बाणिज्य दूतावास, स्थायी नियोग वा विशेष नियोग सम्झनु पर्छ ।

(ग) "मन्त्रालय" भन्नाले परराष्ट्र मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(घ) "यात्रा अनुमतिपत्र" भन्नाले नियम १५ बमोजिम जारी गरिने यात्रा अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "ऐन" भन्नाले राहदानी ऐन, २०२४ सम्झनु पर्दछ ।

३. **केन्द्रीय राहदानी कार्यालयको स्थापनाः** (१) मेशिन रिडेवल राहदानी जारी गर्ने तथा राहदानी सम्बन्धी अन्य काम कारबाही गर्नका लागि नेपाल सरकारले परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गत रहने गरी केन्द्रीय राहदानी कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको कार्यालय काठमाडौं उपत्यकामा रहनेछ ।

(३) केन्द्रीय राहदानी कार्यालयले आवश्यकता अनुसार काठमाडौं उपत्यका बाहिर शाखा कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ ।

४. **कार्यालयको कामः** कार्यालयले देहायका कार्य सम्पादन गर्नेछ :-

(क) अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठन (आइकाओ) को लिखत ९३०३ ले तोकेको मापदण्ड बमोजिमको मेशिन रिडेवल राहदानी जारी गर्ने,

(ख) राहदानीको ढाँचा तयार गरी स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने र स्वीकृत ढाँचा अनुरुपको राहदानी वितरण गर्ने,

(ग) राहदानीको लागि परेको निवेदन उपर आवश्यक छानबिन गरी राहदानी जारी गर्ने,

(घ) यात्रा अनुमतिपत्रको लागि निवेदन लिने र यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्ने,

(ङ) जारी गरेको राहदानी तथा यात्रा अनुमतिपत्र सम्बन्धी अभिलेख बिद्युतीय स्वरुपमा सुरक्षित राख्ने,

(च) राहदानी व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक अन्य कार्य गर्ने,

(छ) नेपाल सरकारले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

(ज) **कार्यालयले यस नियमावली बमोजिम साधारण राहदानी जारी गर्ने अधिकार नेपाल सरकारका अन्य कुनै निकाय वा नियोगहरुलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।**

५. **राहदानीको प्रकार**: विदेश यात्रा गर्ने नेपाली नागरिकलाई देहाय बमोजिमको राहदानी जारी गर्न सकिने छ :-

(क) कूटनीतिक राहदानी,

(ख) विशेष राहदानी,

(ग) साधारण राहदानी ।

६. **राहदानीको वाहिरी पृष्ठको रङ्ग**: (१) नियम ५ बमोजिम जारी गरिने राहदानीको बाहिरी पृष्ठको रङ्ग देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) कूटनीतिक राहदानी रातो सिम्रिक रङ्ग,

(ख) **विशेष राहदानी** नीलो आकाशे रङ्ग,

(ग) साधारण राहदानी हरियो रङ्ग ।

(२) राहदानीको बाहिरी पृष्ठमा जुन प्रकारको राहदानी हो सोको पहिचान गराउने विवरण र नेपाल सरकारको निशाना छाप छापिएको हुनेछ ।

७. **राहदानीको लागि निवेदन दिने**: (१) राहदानी लिन चाहने नेपाली नागरिकले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको सक्कल र त्यसको प्रतिलिपि सहित अनुसूची-१ बमोजिमको कार्यालयसमक्ष अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा दुई प्रति निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दिइने निवेदनमा अनुसूची-३ मा तोकिए बमोजिमको चार प्रति फोटो तथा अनुसूची-४ बमोजिमको दस्तुर संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) नेपाली नागरिकका सोह्र वर्ष उमेर नपुगेका नाबालिग सन्तानले राहदानी लिनु परेमा निजको हकमा निजको बाबु, आमा वा संरक्षकले नाबालिग परिचयपत्र र त्यसको प्रतिलिपि तथा संरक्षक भएको व्यहोरा खुल्ने लिखत सहित उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिनु पर्नेछ । यसरी निवेदन दिदा नाबालिगको बाबु, आमा वा संरक्षकको नागरिकताको प्रमाणपत्र संलग्न गर्नु **पर्नेछ** ।

८. **राहदानी जारी गर्ने**: (१) नियम ७ बमोजिम राहदानीका लागि **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय**, जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा नियोगमा परेका निवेदन उपर सो कार्यालय वा नियोगले प्राप्त कागजातहरु छानबिन गर्दा राहदानी जारी गर्न उपयुक्त हुने देखेमा सोको अभिलेख राखी सिफारिस सहित एक प्रति सक्कल निवेदन, फोटो तथा कागजात सहित कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम राहदानीको निवेदन उपर छानबिन गर्दा आवश्यक कागजात पर्याप्त नभएकोले निवेदकलाई राहदानी जारी गर्न उपयुक्त नहुने भएमा सोको जानकारी **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय**, जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा नियोगले निवेदकलाई निवेदन दर्ता गर्दा कै बखत दिनु पर्नेछ ।

(३) **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय**, जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा नियोगले उपनियम (१) बमोजिम सिफारिस सहित कागजातहरु कार्यालयमा पठाउँदा राहदानीको लागि परेका निवेदन उपर छानबिन समाप्त भएको मितिले सामान्यतया एक हप्ता भित्रमा पठाई सक्नु पर्नेछ ।

(४) यस नियम बमोजिम कार्यालय समक्ष प्राप्त हुन आएका निवेदन तथा कागजात उपर आवश्यक छानबिन गरी नियम ९ बमोजिमको ढाँचामा कार्यालयले मेशिन रिडेवल राहदानी जारी गर्नु पर्नेछ ।

९. <u>राहदानीको ढाँचाः</u> यस नियमावली बमोजिम जारी गरिने मेशिन रिडेवल राहदानीको ढाँचा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१०. <u>राहदानी जारी गर्न इन्कार गर्न सक्नेः</u> (१) नियम ८ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि **सम्बन्धित निकायबाट लेखि आएमा** देहायका व्यक्तिलाई कार्यालयले राहदानी जारी गर्न इन्कार गर्न सक्नेछ :-

(क) राहदानी तथा अध्यागमन सम्बन्धी कसूरमा कानून बमोजिम मुद्दा चलिरहेको, **वा अदालतबाट कसूरदार ठहर भई सजाय भोगी रहेको,**

(ख) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋृण तिर्न नसकी प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा परेको,

(ग) भ्रष्टाचार वा सम्पत्ति शुद्धीकरणको अभियोगमा मुद्दा चलिरहेको वा अदालतबाट कसुरदार ठहर भई सजाय भोगी रहेको,

(घ) **मानव बेचविखन वा अपहरण वा लागु औषधिको कारोवार सम्बन्धी कसूरमा मुद्दा चलिरहेको वा अदालतबाट कसूरदार ठहर भई सजाय भोगी रहेको,**

(ङ) अदालतबाट विदेश जान रोक लगाएको वा राहदानी जारी नगर्न आदेश भएको,

(च) कानून बमोजिम राहदानी रोक्का राख्ने वा जारी नगर्ने व्यवस्था भएको,

(२) कार्यालयले उपनियम (१) बमोजिम राहदानी जारी गर्न इन्कार गरेमा सोको सूचना सम्बन्धित निवेदकलाई तीन दिन भित्र दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) को खण्ड (क), (ग) र (घ) बमोजिमका कसूरमा अदालतबाट सफाइ पाएमा वा कानून बमोजिमको सजाय भुक्तान भई सकेपछी त्यस्ता नेपाली नागरिकलाई राहदानी जारी गर्न यस नियमले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

(४) उपनियम (१) को खण्ड (ख), (ङ) र (च) बमोजिमको अवस्था विद्यमान छैन भनी सम्बन्धित निकायबाट लेखि आएमा त्यस्ता नेपाली नागरिकलाई राहदानी जारी गर्न बाधा पर्नेछैन ।

११. <u>राहदानी वितरणः</u> (१) यस नियमावली बमोजिम राहदानीको लागि कुनै व्यक्तिको निवेदन प्राप्त भएमा सम्बन्धित निवेदकलाई कार्यालयले राहदानी प्रदान गर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नियम ७ बमोजिम **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय,** जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा नियोगमार्फत कार्यालयमा राहदानीको लागि निवेदन प्राप्त भएमा कार्यालयले सम्बन्धित **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय**, जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा नियोग मार्फत सम्बन्धित निवेदकलाई राहदानी वितरण गर्ने गरी पठाउन सक्नेछ ।

तर निवेदकले कार्यालयबाट नै राहदानी बुझी लिन चाहेमा निवेदकको पहिचान हुने विवरणको प्रतिलिपि लिई सम्बन्धित निवेदकलाई कार्यालयबाट राहदानी प्रदान गर्न सकिनेछ ।

१२. **कूटनीतिक राहदानी:** (१) सरकारी कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमणमा जाने देहायका पदाधिकारीलाई सम्बन्धित सम्बैधानिक निकाय वा मन्त्रालयबाट लेखी आएमा कार्यालयले विना दस्तुर कूटनीतिक राहदानी जारी गर्नेछ :-

(क) राष्ट्रपति,

(ख) उपराष्ट्रपति,

(ग) प्रधानमन्त्री,

(घ) प्रधान न्यायाधीश,

(ङ) **सभामुख,**

(च) पूर्व राष्ट्र प्रमुख

(छ) उप-प्रधानमन्त्री,

(ज) मन्त्री,

(झ) **संसदमा** विपक्षी दलका नेता,

(ञ) पूर्व उपराष्ट्रपति **तथा सरकार प्रमुख,**

(ट) **संसदका** उपसभामुख, राज्य मन्त्री, राष्ट्रिय योजना आयोगका उपाध्यक्ष,

(ठ) सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीश,

(ड) सहायक मन्त्री, व्यवस्थापिका-संसदका सदस्य, न्याय परिषद्का सदस्य, प्रधान सेनापति, राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य,

(ढ) संवैधानिक निकायका प्रमुख पदाधिकारी तथा अन्य पदाधिकारीहरु, **नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर,**

(ण) नेपाल सरकारका मुख्य सचिव

(त) **व्यवस्थापिका संसदको महासचिव,**

(थ) पुनरावेदन अदालतका मुख्य न्यायाधीश,

(द) नेपाल सरकारका सचिव वा निजामती सेवा, नेपाल स्वास्थ्य सेवा, **संसद सेवाका सचिव वा विशिष्ट श्रेणीका अधिकृत,**

(ध) **पुनरावेदन अदालतका न्यायाधिश**, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी तथा बिशेष सेवाका विशिष्ट श्रेणीका अधिकृत,

(न) महानगरपालिकाका प्रमुख

(प) नेपाली राजदूत, संयुक्त राष्ट्र संघका लागि नेपालको स्थायी प्रतिनिधि, नियोग प्रमुख,

(फ) नेपाल परराष्ट्र सेवाका राजपत्रांकित अधिकृत,

(ब) नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय बमोजिम राष्ट्रपतिको राजकीय तथा औपचारिक र उपराष्ट्रपतिको औपचारिक विदेश भ्रमणमा संलग्न हुने भ्रमण दलका सदस्य,

(भ) नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय बमोजिम प्रधानमन्त्रीको औपचारिक विदेश भ्रमणमा संलग्न हुने भ्रमणदलका सदस्य,

(म) नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय बमोजिम संयुक्त राष्ट्रसंघको साधारण सभा, विशेष सभा र सो संघको अन्य विशिष्टीकृत निकायको साधारण सभा, एसियाली विकास बैंकको साधारण सभा, दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क) को शिखर सम्मेलन तथा मन्त्रिस्तरीय बैठक लगायत अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय शिखर सम्मेलनमा भाग लिन नेपाल सरकारको प्रतिनिधित्व गरी भ्रमण दलमा जाने सदस्य,

(य) नियोगमा खटिई जाने कर्मचारी र निजका परिवारका सदस्य,

स्पष्टीकरणः यस खण्डको प्रयोजनको लागि “परिवारका सदस्य” भन्नाले “निजसंग बस्ने तथा निज आफैले पालन पोषण गर्नुपर्ने पति, पत्नी, छोरा, अविवाहित छोरी, धर्मपुत्र, अविवाहित धर्मपुत्री, बाबु, आमा वा सौतेनी आमा सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले पुरुष र अविवाहिता महिला कर्मचारीको हकमा निजको बाजे, बज्यै तथा विवाहिता महिला कर्मचारीको हकमा निजको सासु, ससुरालाई समेत जनाउँछ ।”

(र) नेपाल सरकारको प्रतिनिधित्व गरी विशेष नियोगमा खटिई जाने व्यक्ति, र

(ल) नेपाल सरकारको निर्णयद्वारा कुनै खास प्रयोजनको लागि कूटनीतिक राहदानी दिने गरी तोकिएको व्यक्ति ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जारी हुने राहदानीको वाहाल अवधि त्यस्तो राहदानी वाहकको हाल कार्यरत पदको पदावधि समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।

तर उपनियम १ को खण्ड (न) र (भ) मा उल्लिखित व्यक्तिहरुको हकमा पांच बर्षसम्म बहाल रहने गरी राहदानी जारी गर्न सकिनेछ ।

(३) सरकारी कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमण गर्दा कूटनीतिक राहदानी पाउने पदाधिकारीको पति वा पत्नी साथमा जानु पर्ने भएमा निजलाई समेत कूटनीतिक राहदानी जारी गर्न सकिनेछ ।

(४) उपनियम १ को खण्ड (ब), (भ) र (म) मा उल्लिखित भ्रमण, सभा, सम्मेलन वा बैठकमा सहभागी हुने भ्रमणदलका सदस्य मध्ये यो नियमावली बमोजिम कूटनीतिक राहदानी पाउने पदाधिकारी बाहेक अन्यले त्यस्तो भ्रमण समाप्त भएको मितिले १५ दिन भित्र कूटनीतिक राहदानी कार्यालयमा फिर्ता बुझाउनु पर्नेछ । सो समय भित्र फिर्ता नगरेमा कार्यालयले उक्त राहदानी रद्द गर्नेछ ।

१३. विशेष राहदानीः (१) नेपाल सरकारबाट मनोनयन भई सरकारी काम वा अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण वा तालीमको सिलसिलामा विदेश भ्रमणमा जाने देहायका पदाधिकारीलाई सम्बन्धित संबैधानिक निकाय वा मन्त्रालयबाट लेखी आएमा कार्यालयले विना दस्तुर विशेष राहदानी जारी गर्नेछः-

(क) नियम १२ बमोजिम कूटनीतिक राहदानी पाउने पदाधिकारी बाहेकका निजामती सेवा, नेपाल स्वास्थ्य सेवा, संसद सेवा, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी तथा विशेष सेवाका अधिकृत,

(ख) जिल्ला अदालतका न्यायाधीश,

(ग) जिल्ला विकास समितिका सभापति वा उपमहानगरपालिका तथा नगरपालिकाका प्रमुख,

(घ) नेपाल सरकारद्वारा स्थापित विश्वविद्यालयका उपकुलपति, नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान तथा नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठानका उपकूलपति, र

(ङ) नेपाल सरकारको निर्णयद्वारा कुनै खास प्रयोजनको लागि विशेष राहदानी दिने गरी तोकिएका व्यक्ति ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जारी हुने राहदानी राहदानी वाहकको सेवा अवधि समेतलाई ध्यानमा बढीमा १० वर्षसम्म वहाल रहने गरी जारी गर्न सकिनेछ ।

१४.**साधारण राहदानीः** (१) कार्यालयले नेपाली नागरिक तथा सोह्र वर्ष उमेर नपुगेका निजका सन्तानलाई साधारण राहदानी जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको राहदानी जारी भएको मितिबाट दश वर्षसम्म वहाल रहनेछ ।

(३) नेपाल सरकारका राजपत्रांकित अधिकृत बाहेक नेपाल सरकारबाट मनोनयन भई छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्न वा अध्ययन भ्रमण वा तालीमका सिलसिलामा विदेश जाने अन्य कर्मचारीलाई विना दस्तुर साधारण राहदानी जारी गर्न सकिनेछ ।

(४) संयुक्त राष्ट्रसंघ शान्ति सेनामा खटी जाने नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी तथा नेपाल प्रहरीका जवानको लागि सम्बन्धित निकायबाट अनुरोध भई आएमा विना दस्तुर साधारण राहदानी जारी गर्न सकिनेछ ।

(५) कार्यालयले द्रुत सेवा मार्फत साधारण राहदानी जारी गर्न सक्नेछ र यस्तो राहदानी जारी गर्दा दोब्बर दस्तुर लाग्नेछ ।

१५. **यात्रा अनुमतिपत्रः** (१) देहायको अवस्थामा यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न सकिनेछः-

(क) विदेशमा रहेको कुनै नेपाली राहदानी वाहकको राहदानी हराएको वा नासिएको कारणले नेपाल फर्कन असमर्थ भएको कारण र प्रमाण सहित राहदानी प्राप्त गर्नको लागि आवश्यक पर्ने प्रक्रिया पूरा गरी सम्बन्धित देशको वा नजिकको नियोगसमक्ष निवेदन दिएमा,

(ख) खण्ड (क) बमोजिम नियोग नभएको देशमा भए निजको परिवारको सदस्यले सम्बन्धित गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सिफारिसको आधारमा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको पत्र सहित राहदानी प्राप्त गर्नका लागि अपनाउनु पर्ने सबै प्रकृया पूरा गरी कार्यालयसमक्ष निवेदन दिएमा,

(ग) नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त गरी नेपालमा रहेका शरणार्थी विदेश भ्रमणमा जानको लागि गृह मन्त्रालयको सिफारिस वा नेपालमा विदेशी नियोग नभएका मुलुकका विदेशी नागरिकले राहदानी हराएको वा नासिएको कारणले आफ्नो देशमा फिर्ता हुन नसकेको कारण दर्शाई राहदानी हराएको वा नासिएको प्रहरी प्रतिवेदन तथा अन्य आवश्यक प्रमाण सहित निवेदन दिएमा,

(घ) विदेशी नागरिकद्वारा धर्मपुत्र वा धर्मपुत्री ग्रहण गरिएका नेपाली बालबालिकाको हकमा त्यस्तो नागरिकको मुलुकको नियोग नेपालमा नभएमा वा त्यस्तो नियोगले

राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्र जारी नगर्ने भएमा त्यस्तो विदेशी नागरिकले महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालयको सिफारिस सहित केन्द्रीय राहदानी कार्यालयसमक्ष निवेदन दिएमा ।

(२) यात्रा अनुमतिपत्रको बाहिरी पृष्ठको रङ्ग कालो हुनेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन जाँचबुझ गर्दा निवेदन दिने व्यक्तिलाई यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न उपयुक्त देखेमा कार्यालयले यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न सक्नेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिम जारी गरिने यात्रा अनुमतिपत्र वहाल रहने अवधि त्यस्तो अनुमतिपत्र जारी गर्ने अधिकारीले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(५) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै नेपाली नागरिक विदेशमा **राहदानी हराई बेखर्चि वा बेसहारा भई** अलपत्र परेमा निजको तत्काल उद्धार गरी पठाउन **निःशुल्क** एकतर्फी यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न सकिनेछ ।

१६. **अस्थायी राहदानीः** (१) विदेशमा रहेको नेपाली राहदानी वाहकको राहदानी बहाल रहने अवधि समाप्त भएमा, राहदानी हराएमा वा नासिएमा वा झुत्रो भएको कारणले प्रयोग गर्न नसकिने भई नयाँ राहदानी बनाउनको लागि निवेदन दिएमा **निजलाई मेशिन रिडेवल राहदानी जारी नहुन्जेल सम्मका लागि** नियोगबाट अस्थायी राहदानी जारी गर्न सकिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको राहदानी जारी भएको मितिबाट सामान्यतया छ महीनासम्म वहाल रहने छ ।

(३) अस्थायी राहदानीको ढांचा मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(४) निवेदकलाई नयाँ राहदानी प्रदान गर्दा नियोगले अस्थायी राहदानी खिची रद्द गर्नु पर्नेछ ।

१७. **राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्र दस्तुरः** (१) साधारण राहदानी, यात्रा अनुमतिपत्र वा अस्थायी राहदानी लिन चाहने व्यक्तिले अनुसूची-४ बमोजिमको दस्तुर बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विशेष परिस्थिति परेकोमा वाहेक पाना च्यातिएको, केरमेट भएको वा अन्य कारणले राहदानीमा क्षति पुऱ्याएको वा हराएको कारणले नयाँ राहदानी लिनु पर्दा त्यस्तो राहदानी वापत यस नियमावली बमोजिम लाग्ने दस्तुरमा दोब्बर दस्तुर लिई नयाँ राहदानी जारी गर्नु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरणः यस नियमको प्रयोजनको लागि “विशेष परिस्थिति” भन्नाले आगलागी, भूकम्प, बाढी जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको स्थितिलाई जनाउनेछ ।

१८. **नयाँ राहदानी जारी नगरिनेः** (१) एकपटक एउटा राहदानी जारी गरेको राहदानी वाहकलाई निजको नाममा रहेको राहदानी वहाल रहेको अवधिभर अर्को राहदानी जारी गरिने छैन ।

तर, देहायको अवस्थामा नयाँ राहदानी जारी गर्न सकिने छः-

(क) कूटनीतिक वा विशेष राहदानी बाहकले त्यस्तो राहदानी बाहेक साधारण राहदानी प्राप्त गर्न निवेदन दिएमा,

(ख) साधारण राहदानी बाहकले कूटनीतिक वा विशेष राहदानी प्राप्त गर्न निवेदन दिएमा,

(ग) राहदानी पुरानो भई पढ्न नसकिने भएमा वा च्यातिई झुत्रो भएमा,

(घ) राहदानीको सबै पानाहरू भरिन गई प्रवेशाज्ञा प्राप्त गर्न वा दरपीठ गर्नको लागि आवश्यक पाना राहदानीमा नभएमा,

(ङ) राहदानी हराएको सम्बन्धमा स्थानीय प्रहरी कार्यालयमा राहदानी वाहकले दिएको निवेदन र विवरण सहितको राहदानी हराएको पुष्टी हुने गरी प्रहरी कार्यालयले दिएको प्रतिवेदन सहित निवेदन पर्न आएमा,

(च) साधारण राहदानी वहाल रहने अवधि समाप्त भएमा, वा त्यस्तो राहदानी बुझाई नयां राहदानी लिन निवेदन पर्न आएमा,

(छ) नियम १५ को उपनियम (१) को खण्ड (क) को आधारमा प्राप्त गरेको यात्रा अनुमतिपत्र र नियम १६ बमोजिम प्राप्त गरेको अस्थायी राहदानी पेश गरेमा ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम नयाँ राहदानी लिँदा नियम ७ बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरेको हुनु पर्नेछ ।

१९. <u>राहदानी रद्द गरेको सूचना गर्नुपर्ने</u>: (१) नियम १८ को उपनियम (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम नयाँ राहदानी जारी गर्दा हराएको राहदानीको नम्बर र जसको नाममा राहदानी जारी गरिएको हो सोको विवरण खुलाई हराएको राहदानी रद्द गरिएको सूचना कार्यालयले नेपाल सरकारको सम्बन्धित कार्यालय तथा नेपालस्थित विदेशी नियोग र नेपाल स्थित इन्टरपोलको कार्यालयलाई दिनुपर्नेछ ।

(२) कुनै नेपाली नागरिकको राहदानी विदेशमा हराई नयां राहदानीका लागि नियोगमा निवेदन पर्न आएकोमा त्यस्तो नियोगले हराएको राहदानीको नम्बर र जसको नाममा राहदानी जारी गरिएको हो सो विवरण खुलाई हराएको राहदानी रद्द गरिएको सूचना कार्यालय, स्थानीय अध्यागमन कार्यालय तथा विदेशी नियोगलाई दिनुपर्नेछ ।

(३) नियम १८ को उपनियम (१) बमोजिम नयाँ राहदानी जारी गर्दा सो राहदानीमा मन्त्रालयले तोके बमोजिमको व्यहोरा उल्लेख गरिनेछ ।

२०. <u>अभिलेख राख्नु पर्ने</u>: (१) कार्यालय वा नियोगले यस नियमावली बमोजिम जारी गरिने राहदानी तथा यात्रा अनुमतिपत्रको अभिलेख अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।

(२) नियोगबाट जारी भएका अस्थायी राहदानीको विवरण प्रत्येक तीन महिनामा कार्यालयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२१. <u>राहदानी तथा यात्रा अनुमतिपत्रमा संशोधन</u>: (१) यस नियमावली बमोजिम जारी भएको मेशिन रिडेबल राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रमा उल्लेख भएको विवरणमा सामान्यतया कुनै संशोधन गरिने छैन ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रमा उल्लिखित कुनै विवरण संशोधन गर्नु परेमा राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्र वाहकले सो प्रयोजनका लागि कारण खुलाई निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) निवेदकले राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रका लागि दिएको निवेदनमा गल्ती विवरण उल्लेख गरेको वा कुनै विवरण उल्लेख गर्न छुटाएको कारणले तयार भैसकेको राहदानीमा संशोधन गर्नु परेमा यस नियमावली बमोजिम पुनः दस्तुर सहित नयाँ राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (२) वा (४) बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन छानवीन गर्दा संशोधन सहित नयाँ राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न उपयुक्त देखिएमा नयाँ राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्न सकिनेछ ।

२२. **राहदानी प्रयोग गर्ने सम्बन्धी** : (१) राहदानी वाहकले यस नियमावली बमोजिम जारी गरिएको कूटनीतिक राहदानी वा विशेष राहदानी जुन प्रयोजनको निमित्त जारी भएको हो सोही प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(२) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले त्यस्तो पद धारण गरेको अवधिसम्म कूटनीतिक वा विशेष राहदानी आफूसँग राख्न सक्नेछ ।

तर नेपाल सरकारको कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमण गर्दा बाहेक त्यस्तो राहदानीको प्रयोग गर्न सकिने छैन ।

(३) नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम सरकारी कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमण गर्ने पदाधिकारीले आफ्नो ओहोदा अनुसार जारी हुने राहदानी प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

२३. **निरीक्षण तथा सुपरीबेक्षण गर्न सकिने**: (१) मन्त्रालयको सचिव वा कार्यालयको प्रमुखले समय समयमा राहदानीको निवेदन संकलन, छानबिन, वितरण तथा अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धमा कार्यालय, नियोग वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको काम कारबाहीको निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्न वा गराउन सक्नेछ । त्यस्तो निरीक्षण तथा सुपरिबेक्षण पश्चात् मन्त्रालय समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त प्रतिवेदन अनुसार कुनै विषयमा कमी कमजोरी सुधार गर्नु पर्ने भएमा सो विषयलाई अध्ययन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिन सकिनेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम दिएको निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

२४. **अस्थायी राहदानी सम्बन्धी विशेष व्यवस्था**: यस नियमवालीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो नियमावली प्रारम्भ हुँदाका बखत तत्काल मन्त्रालयले छपाई गरी प्रयोगमा ल्याएका साधारण राहदानी मौज्दातमा उपलब्ध भएसम्म अस्थायी प्रयोगका लागि जारी गर्न सकिनेछ।

२५. **निर्देशिका बनाउने अधिकार** : मन्त्रालयले यस नियमावलीको कार्यान्वयनका लागि ऐन तथा यस नियमावलीको अधीनमा रही आवश्यक परिपत्र जारी गर्ने तथा निर्देशिका बनाउन सक्नेछ ।

२६. **अनुसूचीमा हेरफेर गर्ने अधिकारः** मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा आवश्यकतानुसार हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

२७. **खारेजी तथा बचाउः** (१) राहदानी नियमावली, २०५९ खारेज गरिएको छ ।

(२) राहदानी नियमावली, २०५९ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै नियमावली बमोजिम भए गरेको मानिने छ ।

अनुसूची-१

(नियम ७ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

राहदानीको लागि निवेदन दिन सकिने कार्यालय तथा नियोग

देहायको राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रको लागि देहायका कार्यालय, नियोग वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ :-

१. कूटनीतिक राहदानी वा विशेष राहदानीको लागि कार्यालय वा नियोगमा ।

२. साधारण राहदानीको लागि कार्यालय, नियोग वा निवेदकको स्थायी ठेगाना भएको **क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय वा** जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा ।

३. देहायको अवस्थामा देहायको कार्यविधि पूरा गरी सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा साधारण राहदानीको लागि निवेदन दिन सकिनेछ :-

(क) पति वा पत्नीको हकमा स्थायी बसोबास रहेको जिल्लास्थित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा वा निजले नागरिकता प्राप्त गरेको जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा,

(ख) नागरिकता प्रमाणपत्र जारी भएको जिल्लाबाट बसाइँसराई भै आएकाको हकमा हाल बसोबास रहेको जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा,

(ग) जन्मस्थान, ठेगाना र नागरिकता प्रमाणपत्र भिन्ना भिन्नै जिल्लाको भएमा नागरिकता प्रमाणपत्र जारी गर्ने जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा,

(घ) सरकारी कार्यालय तथा सरकारी संस्थामा कार्यरत कर्मचारी र निजका परिवारका हकमा निज कार्यरत कार्यालयको सिफारिसमा सोही जिल्लाका जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा कार्यालयमा ।

(ङ) विश्वविद्यालय तथा विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारी र निजका परिवारको हकमा उक्त शिक्षण संस्थाहरुवाट सिफारिस भई आएमा निजहरु कार्यरत जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा,

स्पष्टीकरण: “परिवार” भन्नाले “निजसंग बस्ने तथा निज आफैले पालन पोषण गर्नुपर्ने पति, पत्नी, छोरा, अविवाहित छोरी, धर्मपुत्र, अविवाहित धर्मपुत्री, बाबु, आमा वा सौतेनी आमा सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले पुरुष र अविवाहिता महिला कर्मचारीको हकमा निजको बाजे, बज्यै तथा विवाहिता महिला कर्मचारीको हकमा निजको सासु, ससुरालाई समेत जानाउंछ ।”

३. यात्रा अनुपतिपत्रको लागि कार्यालय वा नियोगमा ।

४. अस्थायी राहदानीको लागि नियोगमा ।

अनुसूची-३

(**नियम ७ को उपनियम** (२) **सँग सम्बन्धित**)

राहदानी वा यात्रा अनुमतिपत्रको लागि संलग्न गर्नु पर्ने फोटोको विवरण

फोटोः	६ महिना भित्र खिचेको रंगिन
आकारः	४५ मि.मी. x ३५ मि.मी. (४.५ से.मी. x ३.५ से.मी.)
पृष्ठभूमिः	सादा र हलुका रंग
अवस्थिति (Pose)ः	पूर्ण रुपमा अगाडि फर्केको, दुवै कान देखिने, आंखाले क्यामेरा हेरेको, टाउको पूरा र काँधको केही भाग देखिने, छायां (Shadow) नदेखिने, *रातो आंखा (Red eye) नभएको, साथमा अरु व्यक्ति नभएको,* मुख बन्द भएको, चहकिलो रंगको लुगा नलगाएको
स्वरुप (Image) को स्थिति	अनुहारले ७० देखि ८० प्रतिशतसम्म फोटो ढाकेको
गुणस्तर	प्रष्ट (Sharp focused), उच्च गुणस्तरको, नखुम्चिएको, मसी वा दाग धब्बा नलागेको, स्तरीय कागजमा तथा उच्च *Resolution* मा छापिएको
चश्मा प्रयोग गर्नु पर्ने भएमा	आंखा प्रष्ट देखिने, मसिनो फ्रेम, प्रकाश परावर्तन (Reflection) नभएको तथा शिशा रंगीन नभएको
शिरपोश	विशेष धार्मिक, सांस्कृतिक एवं स्वास्थ्य सम्वन्धी कारण वाहेक टाउको खुला हुनुपर्ने

अनुसूची-४

(नियम ७ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

राहदानी दस्तूर:

१.साधारण राहदानीको लागि

(क) नेपालमा राहदानीको लागी निवेदन दिंदा प्रति राहदानी पाँच हजार रूपैयाँ ।

(ख) उत्तर र दक्षिण अमेरिकी देशहरु, अष्ट्रेलिया, न्यूजिल्याण्ड, जापान, दक्षिण कोरिया, इजरायल र हङ्गकङ्ग स्थित नियोगहरुमा निवेदन दिँदा प्रति राहदानी अमेरिकी डलर १५० (एक सय पचास) वा सो बराबरको स्थानीय मुद्रा ।

ग) युरोपेली राष्ट्रहरु स्थित नियोगहरुमा निवेदन दिँदा प्रति राहदानी युरो १२० (एक सय बीस) वा सो बराबरको स्थानीय मुद्रा ।

घ) अन्य एसियन, अफ्रिकन र बांकी सबै देशहरु स्थित नियोगहरुमा निवेदन दिँदा प्रति राहदानी अमेरिकी डलर ८० (असी) वा सो बराबरको स्थानीय मुद्रा ।

२. यात्रा अनुमतिपत्रको लागि

(क) कार्यालयबाट जारी गरिने प्रति यात्रा अनुमतिपत्र दुई हजार रूपैयाँ ।

(ख) नियोगबाट जारी गरिने प्रति यात्रा अनुमतिपत्र अमेरिकी डलर ४० (चालिस) वा सो बराबरको स्थानीय मुद्रा ।

३. अस्थायी राहदानीको लागि प्रति अस्थायी राहदानी अमेरिकी डलर २० (बीस) वा सो बराबरको स्थानीय मुद्रा ।

अनुसूची-५

(नियम २१ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>अभिलेख सम्बन्धमा</u>

नम्बर	जारी मिति	बाहकको नाम थर र ठेगाना	बाहकको नागरिकता नम्बर र जिल्ला	भौचर नम्बर	दस्तुर	बाहकको विषयमा खवर गर्नुपर्ने निकटतम व्यक्तिको नाम थर र ठेगाना	जारी गर्ने अधिकारीको नाम	कैफियत